

SVENSKA AKADEMIEN

Biobibliografisk notis

Svetlana Aleksijevitj är född den 31 maj 1948 i staden Ivano-Frankivsk i Ukraina som dotter till en vitrysk far och en ukrainsk mor. Då fadern fullbordat sin militärtjänst flyttade familjen till Vitryssland, där båda föräldrarna var verksamma som lärare. Efter avslutad skolgång arbetade Aleksijevitj som lärare och journalist. Mellan 1967 och 1972 studerade hon journalistik vid universitetet i Minsk.

Efter sin examen blev hon på grund av sina oppositionella åsikter hänvisad till en provinstitidning i Brest, nära polska gränsen. Senare återvände hon till Minsk och anställdes vid tidningen *Sel'skaja Gazeta*. Under många år samlade hon material till boken *U vojny ne ženskoe lico* (1985; *Kriget har inget kvinnligt ansikte*, 2012), som bygger på intervjuer med hundratals kvinnor som deltog i andra världskriget. Verket är det första i Aleksijevitjs mäktiga svit ”Utopins röster”, där livet i Sovjetunionen skildras ur den enskilda människans perspektiv.

Med sin originella arbetsmetod – ett omsorgsfullt komponerat collage av mänskliga röster – fördjupar Aleksijevitj våra kunskaper om en hel epok. Konsekvenserna av kärnkraftskatastrofen i Tjernobyl 1986 är ämnet för *Černobyl'skaja molitva* (1997; *Bön för Tjernobyl*, 1997, kompletterad 2013). Boken *Cinkovye mal'čiki* (1990; *Zinkpojkar*, 2014) är en skildring av Sovjetunionens krig i Afghanistan 1979-89. Hennes verk *Vremja second chënd* (2013; *Tiden second hand*, 2013) är den senast utkomna boken i sviten ”Utopins röster”. Till detta livsprojekt hör även *Poslednie svideteli* (1985; *De sista vittnena*, 2015).

Sjuksköterskan och författaren Sofja Fjodortjenkos (1888-1959) nedteckningar av ryska soldaters erfarenheter under första världskriget samt den vitryske författaren Ales Adamovitjs (1927-1994) dokumentära skildringar från andra världskriget har varit av stor betydelse för Aleksijevitj. Hon har på grund av sin regimkritik under perioder levt i utlandet, bland annat i Italien, Frankrike, Tyskland och Sverige.

Bibliografi – ett urval

Verk på ryska

У войны не женское лицо. Минск: Мастацкая літаратура 1985

2-е изд.: Москва: Время 2015

U vojny ne ženskoe lico. – Minsk : Mastackaja litaratura, 1985.

Rev. ed.: – Moskva : Vremja, 2015

Последние свидетели: книга детских рассказов. Москва: Молодая гвардия 1985.

2-е изд.: *Последние свидетели: соло для детского голоса.* Москва: Время 2013

Poslednie svideteli : kniga nedetskich rasskazov. – Moskva : Molodaja gvardija, 1985

Rev. ed.: *Poslednie svideteli : solo dlja detskogo golosa.* – Moskva : Vremja, 2013

Цинковые мальчики. Москва: Молодая гвардия 1990

2-е изд. Москва: Время 2013

Cinkovye mal'čiki. – Moskva : Molodaja gvardija, 1990

Rev. ed.: – Moskva : Vremja, 2013

Зачарованные смертью. Москва: Слово 1994

Белорусское изд. Минск [б. м.] 1993

Začarovannye smert'ju. – Moskva : Slovo, 1994

Vitrysk ed.: – Minsk : [s.l.], 1993

Чернобыльская молитва: Хроника будущего. Москва: Остожье 1997; Москва: Время 2013

Černobyl'skaja molitva : Chronika buduščego. – Moskva : Ostož'e, 1997 ; Moskva: Vremja, 2013

У войны не женское лицо, Последние свидетели, Цинковые мальчики, Зачарованные смертью, Чернобыльская молитва: Хроника будущего (2 тома). Москва: Остожье 1998

U vojny ne ženskoe lico, Poslednie svideteli, Cinkovye mal'čiki, Začarovannye smert'ju, Černobyl'skaja molitva : Chronika buduščego. (Volume 1-2). – Moskva : Ostož'e, 1998

Время секунд хэнд. Москва: Время 2013

Vremja second chënd. – Moskva : Vremja, 2013

Verk på engelska

War's Unwomanly Face / translated by Keith Hammond and Lyudmila Lezhneva. – Moscow : Progress Publishers, 1988. – Translation of U vojny ne ženskoe lico

Zinky Boys : Soviet Voices from a Forgotten War / translated by Julia and Robin Whitby. – London : Chatto & Windus, 1992. – Translation of Cinkovye mal'čiki

Zinky Boys : Soviet Voices from the Afghanistan War / translated by Julia and Robin Whitby ; introduction by Larry Heinemann. – New York : W.W. Norton & Co., 1992. – Translation of Cinkovye mal'čiki

Voices from Chernobyl : Chronicle of the Future / translated by Antonina W. Bouis. – London : Aurum Press, 1999. – Translation of Černobyl'skaja molitva

Voices from Chernobyl : the Oral History of a Nuclear Disaster / translation and preface by Keith Gessen. – Normal : Dalkey Archive Press, 2005. – Translation of Černobyl'skaja molitva

Verk på franska

Les cercueils de zinc / traduit du russe par Wladimir Berelowitch avec la collaboration d'Elisabeth Mouravieff. – Paris : C. Bourgois, 1990. – Traduction de: Cinkovye mal'čiki

Ensorcelés par la mort : récits / traduit du russe par Sophie Benech. – Paris : Plon, 1995. – Traduction de: Začarovannye smert'ju

La Supplication : Tchernobyl, chroniques du monde après l'apocalypse / traduit du russe par Galia Ackerman et Pierre Lorrain. – Paris : France loisirs, 1998. – Traduction de: Černobyl'skaja molitva

Les cercueils de zinc / témoignages réunis et présentés par Svetlana Alexievitch ; traduit du russe par Wladimir Berelowitch et Bernadette du Crest ; avec la collaboration d'Elisabeth Mouravieff ; preface de Dimitri Savitski. – Paris : C. Bourgois, 2002. – Traduction de: Cinkovye mal'čiki

La guerre n'a pas un visage de femme / traduit du russe par Galia Ackerman et Paul Lequesne. – Paris : Presses de la Renaissance, 2004. – Traduction de: U vojny ne ženskoe lico

Derniers témoins / traduit du russe par Anne Coldefy-Faucard. – Paris : Presses de la Renaissance, 2005. – Traduction de: Poslednie svideteli

La Fin de l'homme rouge : ou Le temps du désenchantement / traduit du russe par Sophie Benech et Michèle Kahn. – Paris : Actes Sud ; Paris : le Grand livre du mois, 2013. – Traduction de: Vremja second chënd

Verk på spanska

La plegaria de Chernóbyl : crónica del futuro / traducción de Ricardo San Vicente. – Barcelona : Casiopea, 2002. – Título original: Černobyl'skaja molitva

Voces de Chernóbil : crónica del futuro / traducción de Ricardo San Vicente. – Madrid : Siglo XXI, 2006. – Título original: Černobyl'skaja molitva

Verk på svenska

Bön för Tjernobyl : en framtidskrönika / översättning av Hans Björkegren ; förord av Stig Hansén & Clas Thor. – Stockholm : Ordfront, 1997. – Originalalets titel: Černobyl'skaja molitva

Förförda av döden : ryska reportage / urval och intervju av Stig Hansén & Clas Thor ; översättning av Stefan Lindgren. – Stockholm : Ordfront, 1998.

Kriget har inget kvinnligt ansikte : en utopis röster / översättning av Kajsa Öberg Lindsten. – Stockholm : Ersatz, 2012. – Originalalets titel: U vojny ne ženskoe lico

Tiden second hand : slutet för den röda människan / översättning av Kajsa Öberg Lindsten. – Stockholm : Ersatz, 2013. – Originalalets titel: Vremja second chënd

Bön för Tjernobyl : krönika över framtiden / översättning av Hans Björkegren. – Stockholm : Ersatz, 2013. – Originalalets titel: Černobyl'skaja molitva

Zinkpojkar : Utopins röster / översättning av Hans Björkegren. – Stockholm : Ersatz, 2014. – Originalalets titel: Cinkovye mal'čiki

De sista vittnena : solo för barnröst / översättning av Kajsa Öberg Lindsten. – Stockholm : Ersatz, 2015. – Originalalets titel: Poslednie svideteli

Verk på tyska

Der Krieg hat kein weibliches Gesicht / übersetzt von Johann Warkentin. – Berlin : Henschel, 1987. – Originaltitel: U vojny ne ženskoe lico

Die letzten Zeugen : Kinder im Zweiten Weltkrieg / übersetzt von Gisela Frankenberg. – Berlin : Neues Leben, 1989. – Originaltitel: Poslednie svideteli

Zinkjungen : Afghanistan und die Folgen / übersetzt von Ingeborg Kolinko. – Frankfurt am Main : S. Fischer, 1992. – Originaltitel: Cinkovye mal'čiki

Im Banne des Todes : Geschichten russischer Selbstmörder / übersetzt von Ingeborg Kolinko. – Frankfurt am Main : S. Fischer, 1994. – Originaltitel: Začarovannye smert'ju

Tschernobyl : Eine Chronik der Zukunft / übersetzt von Ingeborg Kolinko. – Berlin : Berlin-Verl., 1997. – Originaltitel: Černobyl'skaja molitva

Seht mal, wie ihr lebt : Russische Schicksale nach dem Umbruch. / übersetzt von Ingeborg Kolinko – Berlin : Aufbau, 1999. – Originaltitel: Začarovannye smert'ju

Der Krieg hat kein weibliches Gesicht / übersetzt von Ganna-Maria Braungardt. – Berlin : Berliner Taschenbuch-Verlag, 2004. – Originaltitel: U vojny ne ženskoe lico

Die letzten Zeugen : Kinder im Zweiten Weltkrieg / übersetzt von Ganna-Maria Braungardt. – Berlin : Aufbau, 2005. – Originaltitel: Poslednie svideteli

Der Krieg hat kein weibliches Gesicht / übersetzt von Ganna-Maria Braungardt. Erw., aktualisierte Neuaufl. – München : Hanser Berlin, 2013. – Originaltitel: U vojny ne ženskoe lico

Secondhand-Zeit : Leben auf den Trümmern des Sozialismus / übersetzt von Ganna-Maria Braungardt. – München : Hanser Berlin, 2013. – Originaltitel: Vremja second chënd

Die letzten Zeugen : Kinder im Zweiten Weltkrieg / übersetzt von Ganna-Maria Braungardt. Überarb., aktualisierte Neuaufl. – München : Hanser Berlin 2014. – Originaltitel: Poslednie svideteli

Zinkjungen : Afghanistan und die Folgen / übersetzt von Ingeborg Kolinko und Ganna-Maria Braungardt. Erw., aktualisierte Neuaufl. – München : Hanser Berlin, 2014. – Originaltitel: Cinkovye mal'čiki

Der Krieg hat kein weibliches Gesicht / übersetzt von Ganna-Maria Braungardt. – Berlin : Suhrkamp, 2015. – Originaltitel: U vojny ne ženskoe lico

Secondhand-Zeit : Leben auf den Trümmern des Sozialismus / übersetzt von Ganna-Maria Braungardt. – Berlin : Suhrkamp, 2015. – Originaltitel: Vremja second chënd

Tschernobyl : Eine Chronik der Zukunft / übersetzt von Ingeborg Kolinko. – München : Piper, 2015. – Originaltitel: Černobyl'skaja molitva

Sekundärliteratur

Aleksijevitj, Svetlana, "När katterna slutade äta döda möss : Svetlana Aleksijevitj om Tjernobyl, katastrofen som förändrade allt" / översättning av Hans Björkegren. *Aftonbladet*, 2006.04.23.

Alexijewitsch, Swetlana, *Ansprachen aus Anlass der Verleihung des Friedenspreises des deutschen Buchhandels 2013* / red. Martin Schult ; übersetzt von Ganna-Maria Braungardt und The Hagedorn Group.. – Frankfurt/M. : Mvb (Börsenverein des deutschen Buchhandels), 2013

Beier, Elena, "Zeugen des Krieges". *Deutsche Welle*, 2005.03.21.

Brunswic, Anne, "Ecrire la petite histoire d'une grande utopie" / illustré par Richard Yeend. *Propos*, Janvier/ Février/ Mars, 2010: 21

Fremde Heimat : Texte aus dem Exil / im Auftr. des PEN-Zentrums Deutschland ; hrsg. von Christa Schuenke und Brigitte Struzyk. – Berlin : Matthes & Seitz, 2013

Fria ord på flykt / red. Per Bergström och Oskar Ekström ; Svetlana Aleksijevitj... – Malmö : Rámus, 2012

Fröberg Idling, Peter, "Svetlana Aleksijevitj : 'Jag står i opposition till mitt eget folk'". *Vi läser*, 2015:1

Gloger, Katja, "Wir haben rote Seelen". Interview. *Stern*, 2014.02.13

Hielscher, Karla: "Vom Opfermythos zum Ich-Gewinn : Die dokumentarische Prosa der Swetlana Alexijewitsch". *Die Neue Gesellschaft*, Frankfurter Hefte 1997:10

Hielscher, Karla, "Svetlana Aleksievič". *Kritisches Lexikon zur fremdsprachigen Gegenwartsliteratur – KLfG* – 10/14.

- Ingvarsson, Stefan, ”Tron på utopin ledde kvinnor i krig”. *Sydsvenskan*, 2012.11.18
- Lehmann, Barbara, ”Durch die dunklen Stollen der Erinnerung. Ein Porträt der Minsker Autorin Swetlana Alexijewitsch”. *Frankfurter Rundschau*, 1998.05.19
- Mühling, Jens, ”Wir brauchen eine Perestroika”. *Der Tagesspiegel*, 2011.04.17
- Nine of Russia's foremost women writers / Svetlana Alexiyevich et al.* – Moscow : Glas publishers ; Chicago IL : Northwestern University Press, 2003
- Schröder, Elke, ”Apokalypse : Teil heutiger Kultur”. Interview. *Kunst & Kultur*, 2001:6
- Schueler, Kaj, ”Det litterära reportaget gör historien samtida”. *Svenska Dagbladet*, 2011.04.23
- Swedenmark, John, ”I lära hos Aleksijevitj”. *Arbetet*, 2013.11.10
- Swetlana Alexijewitsch : Ansprachen aus Anlass der Verleihung des Friedenspreises des deutschen Buchhandels 2013 / texte, red. Martin Schult ; übers. Ganna-Maria Braungardt und The Hagedorn Group. Börsenverein des deutschen Buchhandels.* – Frankfurt/M. : Verl. Mvb, 2013
- Thadden, Elisabeth von, ”Planet Tschernobyl : Die Schriftstellerin Swetlana Alexijewitsch wird geehrt”. *Die Zeit*, 2001.06.21
- Trepper, Hartmute, ”Die Kunst erfordert, daß du bis zum Äußersten gehst”. Interview. *Neue Rundschau*, 1991:2
- Walz, Annette, ”Penible Chronistin menschlichen Leids : Swetlana Alexijewitsch – ihre Recherchen werden zu bedrückender und beeindruckender Literatur”. *Süddeutsche Zeitung*, 1997.03.03